

mr. drs. A.P.M. Vissers RA
Parmentiertstraat 33
6417AX Heerlen

Minister van Financiën
Korte Voorhout 7
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Heerlen 20 juni 2022

Betreft: Wet toekomst accountancysector dossier 12037

Excellentie!

Momenteel heeft u een wetsvoorstel in voorbereiding, waarin onder meer een wijziging van de Wet op het Accountantsberoep is voorzien, ter duurzame verbetering van de wettelijke controle. Ik realiseer me dat de consultatietermijn is verstreken maar mede naar aanleiding van afgelopen ledenvergadering d.d. 13 juni 2022 van de NBA wil ik het volgende toch onder uw aandacht brengen. Onafhankelijk van de vraag of de voorgestelde wetswijzigingen wenselijk zijn bestaan er dringende gronden de wet op het accountantsberoep op meerdere punten en wel ingrijpend te wijzigen.

1. Kwaliteit van de wetgeving: De Wet op het accountantsberoep (Wab) bevat een grove kennelijke fout en verder onduidelijke formuleringen.
2. Kwalificatie als beroepsorganisatie: De meerderheid van de leden van de beroepsorganisatie oefent niet het beroep van accountant uit.
3. Ineffectief toezicht: Het toezicht op de beroepsorganisatie is niet effectief. De wet bepaalt in artikel dat de ledenvergadering toezicht houdt op het bestuur zonder de voor een effectief toezicht noodzakelijke bevoegdheden te scheppen. De toezichtsbevoegdheden en mogelijkheden in te grijpen van uw ministerie zijn onvoldoende om een effectief toezicht te bewerkstelligen.
4. Legaliteit en lidmaatschapsdwang: De lidmaatschapsdwang van de wet is binnen de huidige taakopvatting van het bestuur en werkzaamheden van de beroepsorganisatie in strijd met het EVRM (art.11) en het EU Charter of Fundamental Rights (art. 12) en het Unierecht.

ad 1. Kwaliteit.

Art. 40 lid 1 van de Wab bevat een grove fout. Er staat dat de "beroepsorganisatie" een besluit neemt op de aanvraag om inschrijving terwijl dit het "bestuur" zou moeten zijn. De beroepsorganisatie is geen bestuursorgaan en de aanvraag wordt aan het bestuur gericht. Art. 35 lid 1 Wab stelt dat verordeningen en andere

besluiten van de beroepsorganisatie kunnen worden vernietigd in plaats van besluiten van de organen van de beroepsorganisatie. De huidige Wet op het accountantsberoep is grotendeels gebaseerd op de Wet op het accountantsberoep en de Wet op de account-administratieconsulenten. Wetten die teruggaan tot 1962 en 1972 respectievelijk en draagt daar de sporen van. Art. 29 van de Wet op het accountantsberoep vermeldt dat de accountant binnen 13 weken verslag uitbrengt aan het bestuur. De woordkeuze "brengt verslag uit" is archaïsch en dient vervangen te worden door "brengt een controleverslag met controleverklaring" uit. Dit zijn slechts voorbeelden, de algemene wetgevingskwaliteit is onder de maat.

ad 2. Kwalificatie als beroepsorganisatie.

De wettelijke regeling dankt zijn rechtvaardiging aan het reguleren van een beroepsgroep met een cruciale publieke functie met name de wettelijke controle van jaarrekeningen maar ook andere wettelijke en vrijwillige controles, echter de meerderheid van de leden oefent niet het beroep van accountant uit. In zoverre is geen sprake van zelfregulering van een wettelijk beschermd beroep en, in de terminologie van de IAK vragen, is in zoverre overheidsingrijpen uitdrukkelijk niet gerechtvaardigd. Een groot deel van accountants is lid van de NBA omdat deze organisatie een "titelabonnement" verstrekt. Aangezien het slagen voor een van de accountantsexamens geen recht op de begeerde "kennis en vaardigheden-titel" van Registeraccountant of Accountant-Administratieconsulent verschaft, is inschrijving een voorwaarde om deze te voeren. Wetgeving die een beroepsgroep reguleert die geen beroepsgroep is en waarvan de leden geen aanwijsbaar beroep uitoefenen ontbeert legitimiteit. Wetgevingstaken attribueren aan een lichaam waarvan een meerderheid van de leden helemaal niets met de regelgeving te maken heeft ontbeert democratische legitimatie. In het zevenkoppig bestuur zitten maar twee openbare accountants evenveel als niet-accountants. Het valt verder ook niet in te zien dat de tuchtrechter zich regelmatig moet buigen over klachten tegen accountants die niet in het openbare beroep werkzaam zijn. Waarom zou de Staat tuchtrecht regelen voor bijvoorbeeld een bestuurder van een franchise organisatie of de bestuurder van een corporatie puur en alleen omdat deze personen in een register staan ingeschreven dat heel duidelijk géén beroepsregister is maar een titelregister?

ad 3. Ineffectief toezicht.

De wet bepaalt dat de ledenvergadering toezicht houdt op het bestuur zonder de ledenvergadering de voor dat toezicht benodigde bevoegdheden en middelen toe te kennen. De praktijk van de ledenvergaderingen toont verder aan dat er geen sprake is van een effectief toezicht en zelfs de kwalificatie als ledenvergadering is al discutabel. Bijvoorbeeld op de laatste ledenvergadering waren 136 stemgerechtigde leden van de ca. 20.000 leden verschenen die vrijwel zonder vragen te stellen vóór de voorstellen van het bestuur stemden. Een groot deel van de weinige verschenen leden behoorde kennelijk tot de inner-circle van het NBA-apparaat. De ledenvergadering verwaarloost de beroepsorganisatie, niet in de laatste plaats

omdat deze een groot deel van zijn relevantie heeft verloren in verband met het de facto afstoten van de beroepsopleiding, de vergunningplicht en het toezicht op de accountantsorganisaties door derden maar vooral ook doordat de regelgeving die er toe doet in internationaal verband wordt bepaald, de NBA heeft slechts een stempelfunctie, zie ook het opinieartikel "Op weg naar een andere rol voor NBA en accountantsorganisaties: twee voorspellingen" d.d. 10 juni 2022 van prof. Willem Buijink op accountant.nl. Het is de wetgever reeds langer bekend dat de ledenvergadering amper bezocht wordt en geen rol van betekenis speelt. Ondertussen wordt de NBA beheerst door personen die binnen haar kader politieke doelstellingen nastreven. De facto hebben de directeur en de bestuursvoorzitter vrij spel en is noch de ledenvergadering noch het ministerie in staat in te grijpen. De kwaliteit van het NBA bestuur voldoet niet aan de daaraan te stellen eisen. Het bestuur denatureert haar wettelijke taak onder meer tot "het bevorderen van langetermijn waardecreatie" en het innemen van politieke standpunten ten aanzien van diversiteit en mengt zich zelfs in de genderdiscussie. De door het bestuur vastgestelde gedragscode NBA bestuur (beginselen van goed NBA bestuur - vastgesteld en onderschreven door het bestuur mei 2020) is in weerwil van wettelijke verplichting (Wab artt. 20, 23, 34) noch aan uw ministerie voorgelegd noch in de Staatscourant gepubliceerd en ontbeert overigens legaliteit. Het bestuur gebruikt de middelen van de Beroepsorganisatie voor buitenwettelijke activiteiten in plaats van de beroepsorganisatie met de geboden zorgvuldigheid te besturen en is zich er kennelijk niet bewust van, wat de aard van een publiekrechtelijk lichaam is, noch wat het inhoudt een bestuursorgaan te zijn en uit alles blijkt een totaal gebrek aan gevoel voor kwaliteit, getuige het als bijlage bijgevoegde schriftelijke antwoord op vragen die ik beoogde bij de jongste ledenvergadering te stellen. Daarenboven bracht het bestuur bij de ledenvergadering van 13 juni 2022 ter stemming de "goedkeuring van het jaarrapport 2021" en nodigde het de leden "van harte uit de ledenvergadering bij te wonen" in plaats van hen op te roepen aan de vergadering deel te nemen en liet het de directeur het activiteitenverslag doen. De plaats die de NBA momenteel inneemt doet geen recht aan haar sterk afgenomen relevantie nu het toezicht op het beroep in de vorm van toezicht op accountantsorganisaties voornamelijk bij de AFM ligt, het toezicht op ongeoorloofd titelgebruik bij de belastingdienst ligt, de eindtermen door de commissie eindtermen worden vastgelegd terwijl de opleiding, ooit de kern van het Nivra en de NovAA, al meer dan een decennium is verzelfstandigd. NBA bestuur en directie lijken er voornamelijk op bedacht in weerwil van de gedecimeerde taken de omvang van de organisatie overeind te houden en de steeds maar gegroeide contributiestroom uit te geven aan activiteiten die geen direct verband houden met de wettelijke taken dan wel ook door commerciële partijen worden aangeboden. Tekenend is ook dat de grote accountantsorganisaties alle eigen zienswijzen in de consultatie hebben ingebracht en zich kennelijk niet vertegenwoordigd voelen door de NBA. Art 134 lid 2 van de grondwet stelt dat toezicht op de openbare lichamen bij wet te regelen is. De huidige wetgeving ten aanzien van de NBA voldoet kennelijk niet aan de redelijke eis van effectief toezicht.

ad 4. Legaliteit en lidmaatschapsdwang.

Volgens art. 2 lid 3 Wab zijn accountants lid van de beroepsorganisatie.

In zijn oordeel over de toelaatbaarheid van deze bepaling in het licht van art 11 EVRM overweegt de Hoge Raad der Nederlanden in zijn arrest van 6 december 2019 (ECLI:NL:HR:2019:1908) "... is de NBA (i) een organisatie die is ingebed in de structuren van de Staat, te weten een openbaar lichaam in de zin van artikel 134 Gw, dat onder toezicht staat van het Ministerie van Financiën, en waarbij voor de vaststelling van een groot aantal verordeningen van de NBA goedkeuring van de minister is vereist en verordeningen en andere besluiten bij koninklijk besluit kunnen worden vernietigd, (ii) een organisatie die administratieve, regulerende en tuchtrechtelijke taken heeft buiten de sfeer van het gewone recht, en (iii) een organisatie die niet alleen het belang van haar leden dient, maar ook het algemeen belang. Dit laatste oordeel is gebaseerd op haar wettelijke taken zie ECLI:NL:HR:2016:2910 rov. 2.2.3. Deze overweging is echter alleen geldig voor zover de NBA niet buiten haar wettelijke taak treedt. Het wordt dan problematisch wanneer de NBA buiten haar wettelijke taak treedt en zich breder politiek engageert en breed "het publiek belang" en "lange termijn waardecreatie" nastreeft. De staat kan niet van haar burgers verlangen lid te zijn van een linkse politieke beweging, ook niet als deze zich als de beroepsorganisatie NBA presenteert en de voorzitter tijdens de ledenvergadering op dit verwijt reageert met de opmerking, dat de ledenvergadering dan geen voormalig PvdA kamerlid tot voorzitter had moeten benoemen. Dit impliceert dat de NBA zich dient te beperken tot haar wettelijke taken en deze zo beperkt mogelijk moeten worden uitgelegd. Dit vloeit ook al voort uit het bestuursrechtelijke legaliteitsbeginsel, ook bij het feitelijk en privaatrechtelijk handelen heeft de NBA binnen de nauwe wettelijke kaders te blijven. De lidmaatschapsdwang verbonden met de contributieplicht zijn ook overigens in strijd met het Unierecht. De NBA gebruikt de middelen die zij op basis van haar wettelijke bevoegdheid int onder meer voor het exploiteren van een nieuws- en opiniesite, accountant.nl. Deze website bestaat naast de website die voor uitvoering van haar wettelijke taak wordt gehouden (nba.nl). Daarmee wordt verboden staatssteun verleend. Deze activiteit zouden moeten worden afgestoten of beëindigd. De wettelijke taakomschrijving mag niet gedenatureerd worden. Op dit moment zijn de taakomschrijvingen "bevorderen van een goede beroepsuitoefening door accountants, onder meer door het vaststellen van beroepsreglementering" en "behartigen van de gemeenschappelijke belangen van accountants" onbepaald of, beter, leeg, gezien het feit dat "accountant" wettelijk gezien geen beroepsaanduiding is maar een inschrijvingsfeit. De Wab definieert het beroep niet en de Verordeningen evenmin. Volgens de Wab art. 1 is een accountant een Registeraccountant of een Accountant-Administratieconsulent en deze laatsten zijn personen die als zodanig in het Register zijn ingeschreven, Wab art 41 lid 1. Wettelijk bestaat het "beroep" "accountant" niet.

Conclusie en aanbevelingen

De huidige regeling van beroep en toezicht is onhoudbaar, te lang zijn de kool en de geit gespaard gebleven, met deze niet te verdedigen regeling tot resultaat. Het is wenselijk een opleidingstitel te creëren of de bestaande titels als opleidingstitels te handhaven en een nieuwe beroepsaanduiding te creëren voor openbare accountants. Geregistreerd auditor of om het even welke andere aanduiding. Alleen dezen zouden lid moeten en mogen zijn van de beroepsorganisatie en van haar bestuur. In het verleden zijn steeds tegen beter weten in de kool en de geit gespaard zonder daarbij stil te staan bij de legaliteit. In het verleden is al vaker gesuggereerd het Duitse model in te voeren waarin alleen openbaar accountants tot het beroep behoren en de publiekrechtelijke taak die door de Wirtschaftsprüferkammer wordt uitgevoerd, gescheiden is van de privaatrechtelijke vereniging, het Institut der Wirtschaftsprüfer e.V.. In deze opzet is de legaliteit beter gewaarborgd. Als enig knelpunt zie ik voor Nederlandse verhoudingen de overheidsaccountants die wettelijke controles uitvoeren; deze zouden moeten worden gelijkgesteld met of gelden als openbare accountants.

Bovenstaande overwegende verzoek ik u uw wetsvoorstel te wijzigen en de geboden wetswijzigingen door te voeren om de Wet op het accountantsberoep van kennelijke fouten te schonen, in lijn met het EVRM de IAK en het Unierecht te brengen en het bestuur en toezicht van de beroepsvereniging in lijn met de algemene beginselen van behoorlijk bestuur en het recht te brengen.

Deze brief zal ook op mijn linkedin account worden gepubliceerd en een kopie wordt aan de Raad van State afdeling advisering en het NBA bestuur gestuurd.

Hoogachtend,

mr. drs. A,P,M. Vissers RA

Bijlage: Brief bestuur NBA dd 13 juni 2022